

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta
Studentská 13
370 05 České Budějovice
Oddělení vědy a výzkumu

Oponentský posudek

na dizertační práci Ing. Hany Matouškové na téma: „Hospodaření podniků v oblasti infrastruktury zdravotně orientovaného cestovního ruchu“.

Dizertantka pod vedením školitelky doc. Ing. Ivany Faltové Leitmanové, CSc, zpracovávala svoji práci na Ekonomické fakultě JU v Českých Budějovicích.

Předložená dizertační práce je poměrně obsáhlá, čítá celkem 157 stran a 2 přílohy. Je členěna do 13 částí a 2 příloh:

Obsah, Abstrakt a Summary, Úvod (2 s.), kapitola 4 Cíl práce a metody (10 s.), Kapitola 5 Hospodaření podniku a kapitola 6 Cestovní ruch (celkem 53 s) - mají charakter literárního přehledu. Následuje: kapitola 7 Praktická část (58 s.), kapitola 8 Podnik působící v infrastruktuře zdravotně orientovaného cestovního ruchu - ideální model fungování (6 s), kapitola 9 Vyhodnocení hypotéz a přínos dizertační práce (3 s.), kapitola 10 Závěr (5 s.), Seznam tabulek, Seznam grafů, Seznam literatury (25 s.)

Práce se zabývá aktuálním tématem situace ve zdravotnictví, konkrétně hospodařením zdravotně orientovaného cestovního ruchu, který z mnoha důvodů je a bude podporován. Text obsahuje řadu zajímavých momentů, vychází zřejmě i ze znalosti zkoumaného prostředí.

Lze ocenit získanou datovou bázi, na které je možno stavět při dalším zkoumání a její využití v oblasti zdravotnictví a regionálním řízení. Jsou rovněž nabídnuty četné ilustrace ze zahraničního prostředí a podpor EU.

Přehlednost a úprava: formálně dobře zpracováno; obtížněji se ale orientuje v tematických celcích, kde v jednolitém textu splývají informace vycházející z odlišných úhlů pohledu na věc.

Cíle práce

Cílem práce dle kap. 4 bylo posoudit hospodaření podniků v oblasti infrastruktury zdravotně orientovaného cestovního ruchu CR a navrhnout metody a postupy použitelné pro rozvoj zdravotnictví bez nutnosti navyšování zdrojů financování a navržení možného modelu pro udržitelné fungování podniků působících v oblasti zdravotně orientovaného CR.

Prosím o upřesnění a) v kontextu znění v abstraktu ...navrhnout metody a postupy použitelné pro rozvoj zdravotnictví jako celku bez nutnosti.. a b) formulace uvedené v úvodu.....a navrhnout metody a postupy ze soukromé praxe použitelné pro rozvoj zdravotnictví bez nutnosti navyšování zdrojů...což zřejmě zbylo v rámci úprav původního záměru.

Cíl si dala autorka poměrně náročný; získat datovou bázi a zpracovat výsledky získané ze souborů složeného ze

- S2 24 podniků působících ve zdravotně orientovaném CR složeném ze 7 komunálních, 7 státních a 10 soukromých;
- S1 řádově 300 podniků (lázně, nemocnice, léčebny a další ústavy); zde předpokládáme podobné struktury jako S1 ?.

Je zřejmé, že dostatečné reprezentativnosti a zobecnění brání omezení disponibilní datové báze; možná by bylo příhodné seznam podniků (alespoň S1) uvést v příloze, aby si čtenář učinil lepší představu o zkoumaném problému..

Pozn.: Zda byl splněn cíl spíše přináleží hodnotit komisi nežli autorovi práce (s. 138 a s.5).

Použité metody,

Metodický postup nastíněný na s. 10 je rozveden na 10 stranách, dále pokračuje v úvodu praktické části; odpovídá standardním postupům. Hodnocení podniků vychází i z propočtu základních ukazatelů finanční analýzy, zejména analýzy majetkové struktury. Správně je poznamenáno, že jde o orientační výsledky. Jednak v dalším by musely být detailněji posouzeny použité účetní metody, předpokládané záměry podniků, což není předmětem práce v této fázi, ale lze tak vysvětlit mnohé nečekané ekonomické výsledky. Rovněž považují za vhodnou zmínku aktuálnosti spojení s environmentálními, sociálními a dalšími aspekty, dodejme i behaviorálními (viz Nobelova cena za ekonomii 2017 a 2018).

Použitá literatura je velmi četná, obsahuje i široký záběr témat umožňující autorce získat tak i širší přehled. V základní literatuře české proveniencí k financování podniků by mohly být uvedeny i novější práce.

Výsledky

Je možno konstatovat, že tak jako zní název práce, pozornost byla věnována hospodaření zkoumaných podniků, stejně jako záležitostem managementu. Dílčí cíle lze považovat za splněné s tím, že posledním ze 4 cílů je navržení ideálního (rovněž užito v textu optimálního či možného) modelu pro udržitelné fungování podniků působících v oblasti zdravotně orientovaného CR. K této části viz otázka v rámci rozpravy.

Vlastní publikace dizertantky

Dizertantka se zabývala ve svých publikacích cestovním ruchem a komunální problematikou. Z těchto témat vychází i její publikace publikované se stejným spoluautorem v letech 2013 – 2016. Čtyři články z pěti 5 předložených publikací jsou příspěvky na konferencích.

V žádné z předložených publikací není dizertantka prvním autorem. Podle předloženého separátu (který není kopií), je sice první autorkou v publikaci Services and Tourism Industry... (2013), ale podle předloženého seznamu tomu tak není. Žádám, aby dizertantka při obhajobě předložila originální sborník s jasným pořadím autorů zmíněného příspěvku.

To, že dizertantka není v žádném případě (anebo jen v jednom, pokud to přesvědčivě doloží, viz výše) prvním autorem, považuji za nedostatek. Rovněž tak je nepříznivé, že dizertantka neuvádí žádnou svoji publikaci v posledních 3 letech. Proto pokládám otázku, zda připravuje z výsledků své práce nějakou další publikaci, aby v dizertaci obsažené výsledky byly odpovídajícím způsobem využity.

Dále považuji za vhodné, aby dizertantka do uvedeného seznamu publikací doplnila svůj autorský podíl v procentech.

Připomínky a otázky na dizertantku v rámci vědecké rozpravy:

1. Ideální model

Tzv. Ideální model na s. 125 jako výsledek snažení úplně jasně necharakterizuje poznatky s potřebným hlubším záběrem a v daných kontextech. Zůstává u konstatování, popisu, doporučení, je pojat ze široka, což samo o sobě není na škodu věci. Navíc je obtížné i poznatky účelně prezentovat dále..

Mimo je pak i např. vyhodnocení státních podniků jako nevhodnější formy vlastnictví, přičemž je zde konstatována vysoká zadluženost, zakonzervovaný stav z 21. století a další.

- Domnívám se, že by věci přispělo zpracovat výsledek třeba do schématu a vyznačit jako součást výsledků doporučené, rizikové či zajímavé vztahy, upřesnit kdy se jedná o S1 a S2.

- Jakým způsobem se promítly získané propočtené hodnoty z analýzy do modelu?

2. Převažuje li základní kapitál nad vlastním kapitálem, jde vždy o negativní jev? s. 120

3. Jaký je Váš náhled na propočet zmíněných multiplikačních efektů u sledovaných podniků, (propočet je častý zatím spíše u kultury)?

4. Podle vyjádření v textu státní podniky spíše dlouhodobý majetek, resp. stavby rekonstruují, ve svých názorech se přikláníte k doporučení výstavby menších, účelnějších. Jaké ekonomické a další aspekty jsou součástí rozhodnutí?

Další okruhy diskuse by se mohly odvíjet od doporučení věnovaných lékařské obci, výběru pacientů podle preference zřizovatele (spíše souvisí s indikací diagnózy), rizika regionální a politická v případě obsazování některých lůžek cizinci s trvalým usazováním v území.

Protože předložená dizertační práce splňuje formální i věcné požadavky, doporučuji po zodpovězení položených otázek, předložení přepracovaného Ideálního modelu (který tak může být i vložen do dizertační práce) a splnění dalších náležitostí podle příslušných předpisů, aby byl Ing. Haně Matouškové udělen vědecký titul - Ph.D.

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc
Ekonomická fakulta JU
V Českých Budějovicích, 31.8.2019

OPONENTSKÝ POSUDOK NA DIZERTAČNÚ PRÁCU

Názov: Hospodárenie podnikov v oblasti infraštruktúry zdravotne orientovaného cestovného ruchu

Autor: Ing. Hana Matoušková

Školiteľ: doc. Ing. Ivana Faltová Lajtmanová, CSc.

EF, JU v Českých Budějoviach

Oponent: doc. Ing. Iveta Zentková, CSc.

Katedra ekonomiky, FEM, SPU v Nitre

Voľný pohyb obyvateľstva, pracovnej sily a tovarov v rámci Európskej únie, ako aj zlepšujúce sa ekonomické podmienky, vytvorili vhodné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, v rámci ktorého si postupne prerazil cestu cestovný ruch zameraný na zlepšovanie zdravotného stavu jednotlivcov. Zdravotníctvo je, ako v Českej republike, tak aj na Slovensku, predmetom dlhodobých diskusií politikov, lekárov, zdravotného personálu, ale aj širokej verejnosti. Cieľom je nielen zefektívniť systém zdravotnej starostlivosti, ale aj mobilizovať obyvateľov, aby prevzali zodpovednosť za svoje zdravie. A práve táto skutočnosť je akcelerátorom zdravotne orientovaného cestovného ruchu.

V tejto súvislosti preto vysoko oceňujem výber témy dizertačnej práce, ktorú považujem za originálnu, vysoko aktuálnu a nesporne veľmi zaujímavú.

Dizertačná práca je spracovaná v rozsahu 138 strán plus prílohy a zoznam literatúry. Práca obsahuje všetky súčasti, ktoré sa od dizertačnej práce vyžadujú a po formálnej stránke spĺňa štandardy odborného textu.

Po preštudovaní práce si dovoľím uviesť moje postrehy, názory a pripomienky, ako aj otázky, na ktoré by bolo vhodné pri obhajobe reagovať.

1. Ak mám byť úprimná, práca sa mi čítala pomerne ťažko, pretože je príliš deskriptívna, s množstvom číselných údajov, v ktorých sa čitateľ stráca. Práci by prospel trošku exaktnejší a racionálnejší prístup k vyjadrovaniu myšlienok. Čo vlastne autorka v práci robí, si treba poskladať. V každej časti sa dozviete niečo viac o tom istom, treba veľmi pozorne čítať, kde-tu je vložené nové slovíčko, ktoré je z hľadiska významu a pochopenia práce dôležité.
2. Cieľ práce je formulovaný príliš široko a nie veľmi presne. V Úvode práce je napríklad cieľ zadefinovaný presnejšie ako v kapitole Cieľ a metódy, z ktorej nevyplýva, že sa budete venovať len lôžkovým zariadeniam a že ideálny podnik budete modelovať na základe postupov zo súkromnej praxe. Túto, podľa môjho názoru, podstatnú

informáciu uvádzate len v Úvode a už sa v celej práci viac neobjavuje. Práca má veľmi široký záber, preto sa analýzy kľúžu po povrchu a na detailnejšie pohľady nebol priestor. Zúženie cieľa a fokusácia na vybrané problémy zdravotne orientovaného cestovného ruchu by prácu sprehľadnilo a prispelo k väčšej exaktnosti.

3. Predmetom skúmania dizertačnej práce sú lôžkové zdravotnícke zariadenia rôzneho typu. Z dôvodu obmedzenej dostupnosti niektorých dát ste vytvorili 2 výberové súbory. VS 2 zahŕňa dáta o všetkých lôžkových zariadeniach v ČR vrátane kúpeľov (300 podnikov). VS 1 obsahuje údaje o vybraných 24 zariadeniach, pričom kritériom výberu bol prístup k potrebným informáciám. Chápem, toto kritérium je pragmatické, ale vo vedeckej práci je akceptovateľné len s veľkým nadhľadom. Keďže v práci nie je uvedená bližšia charakteristika zariadení VS 1 (veľkosť podnikov, služby, ktoré poskytujú a podobne) nie je možné sa k jednotlivým dosiahnutým výsledkom a záverom jednoznačne vyjadriť.
4. V metodike sú formulované dve hlavné hypotézy, ktoré mali byť v práci verifikované. Tieto hypotézy vnímam viac ako pracovné otázky, pretože aj samotný prístup k verifikácii je pomerne neštandardný. V metodike ďalej uvádzate štatistické metódy, ktoré boli v práci použité, ako napríklad stĺpcové grafy, analýza pomerových ukazovateľov, lineárne funkcie a podobne, ktoré však nepatria do štatistických metód (ani regresný koeficient nie je metóda, ale regresná analýza je štatistická metóda). Túto pripomienku uvádzam z toho dôvodu, že v dizertačnej práci má dizertant, okrem iného, preukázať aj schopnosť pracovať s odbornou terminológiou, rozumieť jej a správne používať. Navyše, niektoré uvádzané metódy, ako napríklad prognózovanie, neboli v práci použité vôbec.
5. Je predpoklad, že dizertačnú prácu budú čítať čitatelia, ktorí sú v odbore zdatní. Preto vysvetľovať v metodike také základné ekonomické kategórie ako sú dlhodobý a obežný majetok, cudzí kapitál, výnosy, náklady, zisk, tržba, dotácia a podobne považujem za redundantné.
6. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky je spracovaný na 52 stranách, čo predstavuje 38% obsahu práce. Z hľadiska rozsahu táto časť spĺňa požiadavky dizertačnej práce. Avšak k obsahu, najmä prvej časti prehľadu, kapitola 5 Hospodárenie a riadenie podniku, mám určité výhrady. V tejto časti sa dizertantka opäť venuje vysvetľovaniu vyššie spomenutých ekonomických kategórií, finančným ukazovateľom a teórii strategického riadenia podniku. Čitateľovi táto časť navodzuje pocit, že číta skriptá z finančnej analýzy a strategického riadenia podniku. Téma je spracovaná príliš teoreticky a príliš všeobecne bez akcentácie odvetvia, na ktoré je práca orientovaná. Pekným príkladom toho, ako táto časť mohla byť poňatá, je úvod do kapitoly 5.2 na str. 41 a 42. Veľkým pozitívom tejto kapitoly je skutočnosť, že dizertantka v nej cituje pomerne veľký počet domácich a zahraničných zdrojov.
7. Praktická časť práce je rozdelená do štyroch kapitol, z toho prvé tri sa venujú ekonomickým aspektom hospodárenia vybraných zdravotných zariadení a v poslednej dizertantka predstavuje svoju víziu ideálneho modelu fungovania

zdravotného zariadenia v ČR. Údaje sú väčšinou prezentované formou grafov. K jednotlivým grafom sa dizertantka snaží, okrem deskripcie vývoja údajov, poskytnúť aj komentár vysvetľujúci príčiny vývoja daného ukazovateľa. Avšak tieto príčiny nie je možné z realizovanej analýzy identifikovať. Je tento komentár založený na dizertantkinej hlbokoj znalosti situácie v zdravotníctve, všeobecnom názore verejnosti (čo nepredpokladám), alebo sú výsledkom štúdia dostupných zdrojov. V takom prípade by mali byť zdroje citované.

8. V prvej kapitole praktickej časti ste použitím analýzy rozptylu zisťovali, či má typ zriaďovateľa vplyv na majetkovú štruktúru podnikov. Ako vstupné údaje ste použili priemerné hodnoty majetkovej štruktúry podnikov členených podľa zriaďovateľa. Ako vieme, aritmetický priemer je veličina veľmi citlivá na extrémne hodnoty, ktoré ťahajú priemer doľava alebo doprava. A práve táto citlivosť je jednou z najväčších slabín aritmetického priemeru. Ako som už uviedla vyššie, z práce nie je jasné, či podniky vo VS 1 sú porovnateľné, preto nie je možné jednoznačne posúdiť vhodnosť použitia aritmetického priemeru.
9. V kapitole Vplyv typu zriaďovateľa na výsledky hospodárenia podnikov ste verifikovali ďalšiu sekundárnu hypotézu, a to, že výsledok hospodárenia sa nelíši medzi jednotlivými typmi zriaďovateľov. Dospeli ste k dvom odlišným výsledkom. Vo väčšom výberovom súbore VS 2 (300 podnikov) sa táto hypotéza potvrdila, avšak v menšom výberovom súbore VS 1 (24 podnikov) bola zamietnutá, teda typ zriaďovateľa má vplyv na výsledok hospodárenia. Toto zistenie zostalo bez komentára. Môže dizertantka vysvetliť, v čom vidí príčiny týchto odlišných výsledkov?
10. V grafe 18 uvádzate počty pacientov v kúpeľoch v rokoch 2010 – 2017. V následnom komentári sa venujete len rokom 2013 a 2014, kedy boli počty najvyššie. Zaujímavé by bolo poznať príčiny výrazného poklesu počtu pacientov v kúpeľoch v roku 2015 (medziročný pokles o viac ako 30 tisíc), čo je vôbec najnižšia hodnota časového radu.
11. Vyústením všetkých analýz realizovaných v dizeračnej práci je vytvorenie ideálneho modelu fungovania zdravotnej starostlivosti, čo aj dizertantka, ako uvádza v Prínosoch dizertačnej práce, považuje za najvýznamnejší prínos práce. Oceňujem odvahu dizertantky pustiť sa do tak náročnej práce a pokúsiť sa preniesť výsledky analýz do návrhu, ako by malo ideálne fungovať lôžkové zdravotné zariadenie. Netreba zdôrazňovať skutočnosť, že týmito otázkami sa dlhodobo zaoberajú špecializované tímy a bolo zrealizovaných množstvo odborných analýz. „Ideálny model“ v demokratickej spoločnosti by mal byť konsenzom všetkých inštitúcií a subjektov zapojených do procesov. Preto vzniká otázka, či bol tento návrh konzultovaný s kompetentnými a či má v praxi šancu na realizáciu. Dizertantka postavila svoj model na slovných spojeniach typu „mal by“ a „je treba“. Je zrejmé, že na necelých šiestich stranách nie je možné fundovane predstaviť svoju víziu tak komplikovaného odvetvia, akým je zdravotníctvo. V návrhu absentuje to podstatné, čo sa od ekonóma očakáva, a to, aké nevyhnutné legislatívne, technologické, personálne a iné opatrenia sa s realizáciou návrhu spájajú, aké by boli dodatočné

vyvolané náklady a ako by na ich úhrade participovali jednotlivé zložky systému zdravotníctva. Prosím, aby dizertantka pri obhajobe zaujala k predmetným otázkam stanovisko.

Záver

Aj napriek vzneseným pripomienkam, som toho názoru, že v predloženej dizertačnej práci možno oceniť najmä prácu dizertantky s množstvom zaujímavých údajov, hlbšie zoštudovanie zložitej problematiky zdravotníctva, poskytnutie širšieho prehľadu o hospodárení lôžkových zdravotných zariadení a v neposlednom rade pokus o vytvorenie ideálneho modelu zdravotnej starostlivosti. Ing. Hana Matoušková vo svojej dizertačnej práci preukázala dobrú orientáciu v problematike, schopnosť pracovať s odbornou literatúrou a dostatočnú odbornú erudovanosť.

Práca spĺňa ako po formálnej, tak aj obsahovej stránke požiadavky kladené na tento druh záverečnej práce.

Preto na základe uvedeného dizertačnú prácu **Ing. Hany Matouškovvej** spracovanú na tému **Hospodárenie podnikov v oblasti infraštruktúry zdravotne orientovaného cestovného ruchu**

o d p o r ú č a m

k obhajobe

a po úspešnej obhajobe

o d p o r ú č a m

udelieť **Ing. Hane Matouškovvej** titul - **Philosophie doktor** - v odbore Riadenie a ekonomika podniku.

V Nitre, 29.8.2019

doc. Ing. Iveta Zentková, CSc.

Oponentský posudek na disertační práci Ing. Hany Matouškové s názvem
„Hospodaření podniků v oblasti infrastruktury zdravotně orientovaného
cestovního ruchu“

Odvětví zdravotnictví a celá oblast péče o zdraví občanů představuje pro každou společnost velmi složitý systém ze strany poskytovatelů i příjemců těchto služeb. Každé zkoumání této oblasti má své opodstatnění. Tak je tomu i v případě předložené disertační práce, která se zabývá určitým segmentem ze systému poskytování zdravotní péče, jež má formu zdravotně orientovaného cestovního ruchu.

Cíl práce je zřetelně formulován. Jeho naplnění je podpořeno plněním dílčích cílů a formulací dvou základních hypotéz. Metodický postup ke splnění cíle je podrobně rozpracován. Je založen jednak na získání a zhodnocení původních dat o hospodaření tří typů podniků v uvedené oblasti zkoumání. Další část práce je založena na využití dat s celostátním rozsahem. Zvolený metodologický postup je pro zkoumanou oblast vhodný.

Pro úspěšné zpracování tématu si autorka vytvořila potřebnou teoretickou základnu s využitím rozsáhlého souboru literárních zdrojů v převážné míře zahraničních.

Cíl práce posouzení hospodaření podniků v oblasti infrastruktury zdravotně orientovaného cestovního ruchu a navržení vhodného modelu podniku pro tuto oblast byl splněn. K naplnění cíle byly analyzovány prvotně získané podklady od hodnocených podniků. Byly v práci podrobně hodnoceny všechny tři formy podniků, tj. státní, komunitní a soukromé. Rovněž pak závěry ohledně vyhodnocených hypotéz byly zdůvodněny.

Dosažené výsledky autorky mají význam ve dvou úrovních, a sice metodologické a praktické. V metodologické oblasti mají význam v přístupu, z jakých pozic přistupovat k formování modelového podniku pro zkoumanou oblast. Takto formulovaný přístup má širší společenskou platnost. Význam závěru práce pro praxi spočívá v důkladné analýze hospodaření zkoumaných podniků. Z uvedených výsledků jsou patrné přednosti či problémy v hospodaření těchto podniků.

Po formální stránce je práce kvalitně upravena. Textová část se prolíná s číselnými údaji v tabulkách a názornými grafy. I přes velké množství číselných údajů je práce sepsána čtivou a srozumitelnou formou.

V rámci diskuse je možné se vyjádřit k oblastem:

- Je podle názoru autorky v současné době potřeba zakládat nové podniky ve zkoumané oblasti nebo je již tato oblast dostatečně saturována?
- Jaké jsou zkušenosti a možnosti s využitím agroturistiky ve zdravotně-orientovaném cestovním ruchu?

Publikační aktivita doktorandky se zabývá převážně problematikou cestovního ruchu. Téma disertační práce pak podrobně rozpracovává jednu z forem cestovního ruchu. Je zde soulad mezi publikační aktivitou a disertační prací.

Závěr:

Předložená disertační práce se zabývá jednou z forem zdravotné péče, což je trvale aktuální téma. Ke zkoumání daného tématu zpracovala autorka rozsáhlou teoretickou základnu. Z ní potom vychází vhodně formulovaný cíl, hypotézy a metodický postup zkoumání. Ten je podrobně rozpracován. Výsledky zkoumání dosažené v práci mají potřebnou vědeckou úroveň po stránce metodologické i po stránce využití ve společenské praxi. Autorka předloženou práci prokázala schopnost vědeckého přístupu ke zpracování zvoleného tématu.

Na základě uvedených skutečností doporučuji přijmout předloženou disertační práci k obhajobě před příslušnou komisí. Po úspěšné obhajobě pak doporučuji přiznat Ing. Haně Matouškové titul „doktor“ ze zkratky „Ph.D.“.

V Praze dne 16.8.2019

Prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.
KE, PEF, ČZU Praha